

प्रश्न १. सामाजिक विषमता म्हणजे काय ? सामाजिक विषमतेचे घटक कोणकोणते आहेत ते सोदाहरण स्पष्ट करा. (१४)

प्रश्न २. भाषा व संस्कृती यामधील संबंध स्पष्ट करा तसेच महाराष्ट्रातील भाषिक चळवळीवर प्रकाश टाका. (१२)

किंवा

प्रश्न २. भारतीय राज्यघटनेमध्ये सर्व सामाजिक समस्या दूर करण्यासाठी स्वातंत्र्य, समता व बंधूता यांचा भक्कम पाया रोवला आहे. योग्य अंमलबजावणीचा अभाव व राजकीय अनास्था यांस कारणीभूत आहे, हे सोदाहरण स्पष्ट करा. (१२)

प्रश्न ३. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी ६ गुण) (१२)

क) 'दै.लोकसत्ता व एन.डी.टी. व्ही.इंडिया यासारख्या मोजक्या प्रसारमाध्यमांनी आपली सामाजिक जबाबदारी जपली' हे विधान स्पष्ट करा.

ख) सामाजिक चळवळ म्हणजे काय ते सांगून स्वातंत्र्यापूर्वी सामाजिक सुधारणा व जनजागृती चळवळींमार्फत कशी होत गेली, ते लिहा.

प्रश्न ४. टिपा लिहा. (कोणत्याही ३) (प्रत्येकी ४ गुण) (१२)

क) प्रसारमाध्यमांचा कल ४ सीकडे (Crime, Celebrity, Cinema, Cricket)

ख) पाश्चात्य संस्कृतीचा प्रभाव

ग) लोककला माध्यमे

घ) पीपली लाइव्ह व शेतकऱ्यांच्या आत्महत्यांवर राजकारण

*****